

ΤΟΥ Π.Κ. ΙΩΑΚΕΙΜΙΔΗ

«Τολμηρή ατζέντα» και «υποχωρήσεις»

Η αναφορά του Πρωθυπουργού Κυρ. Μητσοτάκη (σε πρόσφατη συνέντευξή του - Σκάι) ότι «ο μεγάλος στόχος είναι να επιλύσουμε τον πυρήνα της διαφοράς» με την Τουρκία έστω κι αν «συνεπάγεται κάποιες υποχωρήσεις από κάποιες θέσεις» και ότι στη διαδικασία αυτή «θα έχει μέγιστο ρόλο να παίξει η Βουλή και τα κόμματα» σημαίνει ότι όντως έχει επιλεγεί μια «μεγάλη τολμηρή ατζέντα» για την υπέρβαση της ελληνοτουρκικής αντιπαράθεσης. Όχι απλά η στενή προσέγγιση του ενός θέματος. Ανοίγει επομένως μια κρίσιμη προοπτική που θα δοκιμάσει τις αντοχές και την ωριμότητα του πολιτικού συστήματος και των πολιτικών δυνάμεων. Η ατζέντα αυτή - με επίκεντρο τα βαριά θέματα των ελληνοτουρκικών (θαλάσσιες ζώνες) - θα οδηγήσει, ως φαίνεται, στην παραπομπή του ζητήματος της οριοθέτησης της υφαλοκρηπίδας και Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης (ΑΟΖ) σε Αιγαίο και Αν. Μεσόγειο στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης (ΔΔΧ) για επίλυση.

Για να πάμε ωστόσο στη Χάγη θα πρέπει να προηγηθεί η διευθέτηση του εύρους των χωρικών υδάτων και η διαπραγμάτευση του συνυποσχετικού (η Τουρκία δεν έχει ως γνωστόν αναγνωρίσει τη δικαιοδοσία του ΔΔΧ). Σύμφωνα με τη νομολογία του ΔΔΧ (ειδικότερα υπόθεση Qatar - Bahrain 2001) «μετά την οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας είτε με συμφωνία είτε με δικαστική απόφαση δεν επιτρέπεται η επέκταση της αιγιαλίτιδας ζώνης». Και είναι βέβαιο ότι η Ελλάδα δεν θα προχωρήσει σε επέκταση στα (έως) 12 ν.μ. με μονομερή νομική πράξη. Επομένως το ζήτημα του εύρους των χωρικών υδάτων (και εναέριου χώρου αναποφεύκτως) θα τεθεί αναποφεύκτως πριν ή περίξ των διαπραγματεύσεων που οδηγούν στην υπογραφή του συνυποσχετικού ή οποιασδήποτε άλλης συμφωνίας. Αυτό το θέμα είναι ο πυρήνας της διαφοράς μας με την Τουρκία (θέμα που ως γνωστόν το αφαιρέσαμε και από τη δικαιοδοσία του ΔΔΧ το 2015) πάνω στο οποίο - εάν δεν σκαλώσει - η ελληνική πλευρά θα πρέπει πρωτίστως να κάνει ορισμένες υποχωρήσεις από την αρχική της θέση για καθολική επέκταση σε 12 ν.μ. σ' όλο το Αιγαίο (δυναμική κυριαρχία). Ενώ για υφαλοκρηπίδα/ΑΟΖ θα δεχθεί ό,τι αποφασίσει τελικά το ΔΔΧ στη βάση και του συνυποσχετικού για τα νησιά και την επήρειά τους. Η αφητηριακή μας θέση για πλήρη επήρεια και για όλα τα νησιά (π.χ. Καστελλόριζο) μάλλον δεν θα δικαιωθεί. (Θέμα (συν)εκμετάλλευσης υδρογονανθράκων στο Αιγαίο δε τίθεται. Πέθανε με την κλιματική κρίση). Καθολική επέκταση σε 12 ν.μ. θα σήμαινε ότι το Αιγαίο μετατρέπεται σε «ελληνική λίμνη». Ο έλεγχος της Ελλάδας επεκτείνεται από 43% στο 73% περίπου, της Τουρκίας από το 7,5% στο 8,5%, ενώ τα διεθνή ύδατα συρρικνώνονται από το 49% στο 19%. Όταν πρόβλημα και για τη διεθνή ναυσιπλοΐα. Την ιδέα του Αιγαίου ως ελληνικής λίμνης είχαν απορρίψει πολιτικοί ηγέτες όπως ο Κ. Καραμανλής (πρεσβύτερος) και μάλιστα

ενώπιον του Μπ. Ετσεβίτ το 1978. Επομένως θα πάμε, αν πάμε, σε διαφοροποιημένη επέκταση χωρικών υδάτων/εναέριου χώρου (όπως είχε προκαταρκτικά συμφωνηθεί και το 2004) ή σε ακραία περίπτωση σε καμιά επέκταση. Υπάρχουν και άλλα ζητήματα βέβαια (τουρκολιβικό μνημόνιο, συντεταγμένες Τουρκίας 28ος μεσημβρινός κ.λπ.) Όταν ευθύνη των πολιτικών δυνάμεων. Βέβαια στη διαπραγμάτευση του συνυποσχετικού η Τουρκία μπορεί να θέσει αλλότρια/παρεμπιπτόντα ζητήματα κυριαρχίας (που η ελληνική πλευρά βεβαίως δεν θα δεχθεί) αν και στην εξέταση της οριοθέτησης υφαλοκρηπίδας/ ΑΟΖ το ΔΔΧ δεν αποκλείεται να θέσει ερωτήματα πιστοποίησης κυριαρχίας κ.λπ.

Ωστόσο διαπραγμάτευση χωρίς κάποιες υποχωρήσεις / συμβιβασμούς εκαιτέρωθεν δεν νοείται. Και καλό είναι αυτό να λέγεται. «Εκπαιδευέται» η κοινή γνώμη. Όχι βεβαίως πάνω σε θέματα κυριαρχίας. Αλλά μια χώρα που δεν μπορεί να κάνει τους μικρούς συμβιβασμούς αναγκάζεται κάποια στιγμή να κάνει τους πολύ πιο μεγάλους και επώδυνους (Ζ. Ντελόρ). Και η Ελλάδα ως χώρα-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενός συστήματος δηλαδή καθημερινής διαπραγμάτευσης, οφείλει να γνωρίζει τη σημασία των μικρών, χρονικά εύστοχων και αναγκαίων υποχωρήσεων/ συμβιβασμών για την επίτευξη ενός καλού αποτελέσματος. Οι αδιαλλαξίες και μαξιμαλισμοί έχουν στοιχίσει άσχημα στην ελληνική ιστορία. Βέβαια ποιες συγκεκριμένες υποχωρήσεις/συμβιβασμοί θα γίνουν σε μια διαπραγμάτευση δεν μπορεί (και δεν πρέπει) να ορισθεί εκ των προτέρων. Αυτές προκύπτουν στη διαπραγματευτική διαδικασία και λογική του δούναϊ - λαβείν. Δεν προαναγγέλλονται. Αλλά κάθε διαπραγματευτής/decision-maker θα πρέπει πάντοτε να έχει στον φάκελό του μια δεύτερη θέση (fallback position).

Και κάποιο στο βάθος βρίσκεται και η ΝΕ.

Και υπόψη: there is a tide in the affairs of men...

Ο καθηγητής Π.Κ. Ιωακείμιδης είναι πρώην πρεσβευτής - σύμβουλος ΥΠΕΞ, μέλος της συμβουλευτικής επιτροπής του ΕΛΙΑΜΕΠ

Διαπραγμάτευση χωρίς κάποιες υποχωρήσεις / συμβιβασμούς εκαιτέρωθεν δεν νοείται. Όχι βεβαίως πάνω σε θέματα κυριαρχίας. Αλλά μια χώρα που δεν μπορεί να κάνει τους μικρούς συμβιβασμούς αναγκάζεται κάποια στιγμή να κάνει τους πολύ πιο μεγάλους και επώδυνους